

2. O'Connor V. Defining the Rule of Law and Related Concepts [Digital resource] / V. O'Connor/ International Network to Promote the Rule of Law, Practitioner's Guide, 2015. – 30 p. – Access mode: file:///D:/MyDocs/pg_defining_the_rule_of_law_and_related_concepts_final_2_11_15.pdf
 3. Raz J. The Rule of Law and Its Virtue / J. Raz // Readings in the Philosophy of Law, ed. by K. Culver. – Broadview Press, 1999. – P. 13-28
 4. Rosenfeld M. The Rule of Law and the legitimacy of constitutional democracy [Digital resource]. – Southern California Law Review, Vol. 74:1307, 2001. – pp. 1307-1352. – Access mode: <http://www-bcf.usc.edu/~uscirev/pdf/074503.pdf>
 5. Rule of Law Index 2015 [Digital resource] / The World Justice Project. – 2015. – 188 p. – Access mode: http://worldjusticeproject.org/sites/default/files/roli_2015_0.pdf
 6. Tamanaha B. Z. A Concise Guide to the Rule of Law [Digital resource]. – Relocating the Rule of Law (eds. G. Palompella & N. Walker), Hart Publishing, 2009. – 20 p. – Access mode: <http://www.ruleoflawus.info/The%20Rule/Tamanaha%20Concise%20Guide%20to%20Rule%20of%20Law.pdf>
 7. Waldron J. Are sovereigns entitled to the benefit of the international rule of law? [Digital resource] / J. Waldron / Institute for International Law and Justice, New York University School of Law. – IILJ Working Paper 2009/3. – 28 p. – Access mode: <http://www.iilj.org/publications/documents/2009-3.Waldron.pdf>
 8. Waldron J. Is the Rule of Law an Essentially Contested Concept (in Florida) [Digital resource]. – Law and Philosophy, Volume 21, Issue 2. – pp. 137-164. – Access mode: <http://www.cesl.edu.cn/upload/201404125649797.pdf>
- Waldron J. The Concept and the Rule of Law [Digital resource] / J. Waldron // Public Law & Legal Theory Research Paper Series Working Paper, No 08-50, 2008. – 66 p. – Access mode: <http://poseidon01.ssrn.com/delivery.php?ID=247104118003075114116080020115067111102048023015008020118086079112087006027098100088036101006014057116105118114113027064007006118044033055000119030107004064117125023012005009083005076066101029082087003068094101073102109093126126022064015124031085125&EXT=pdf>

УДК 340.142+340.134

РОЛЬ СУДОВОЇ ПРАКТИКИ В СУЧАСНОМУ ПРАВОТВОРЧОМУ ПРОЦЕСІ В УКРАЇНІ

Росік Т.В.

*(здобувач відділу теорії держави і права Інституту держави і права
ім. В.М. Корецького НАН України)*

Rosik T. *Role judicial practice in the modern law-making process in Ukraine.*

Important place in the theoretical and legal scientific research take up issues concerning the role of the phenomenon in the other legal phenomena.

In legal literature problematic role of judicial practice in modern law-making process, first presented in the context of the results of scientific research of other related legal processes and phenomena, and secondly, revealed a rather ambiguous and does not answer the question judicial practice linkages with other phenomena.

Based on the given as separate tasks of this work as follows: to summarize the state of the scientific study of the role judicial practice in law-making; secondly, to summarize the features of the role of judicial practice in modern lawmaking.

In the article the author generalizes the views of scientists on problems of understanding the functional mission of judicial practice.

Studied the scientific potential for further rethinking of scientific understanding of the functional mission of judicial practice. Critically analyzed contemporary approaches to understanding the functions of judicial practice. Pointed to the need to rethink the scientific concepts and functions species of judicial practice. An analysis of key provisions for the functional mission of judicial practice in the present conditions of the legal system of Ukraine.

The role of judicial practice may be disclosed within the the following provisions: the role of judicial practice as a means to identify gaps of legal regulation; the role of judicial law-making practices as a means of overcoming the gaps in the legislation; role of jurisprudence as a means of generalization of legislative impact on social relations; role of jurisprudence as a means of creating law-making proposals for improving the current legislation; role of jurisprudence as a means of interpretation of legal norms, implemented through awareness and clarify the law-making plan, which lies in the content of the provisions of law, and subjects of his explanation; the role of judicial law-making practices as a means of control, which provides for the proceedings checks the current law for compliance with standards as enshrined in the Constitution, international law and so on.

Key words: *the practice of law, judicial practice, the function of judicial practice, law-making, variety of factors lawmaking.*

Важливе місце в системі теоретико-правових наукових досліджень займають питання, які стосуються ролі досліджуваного явища в системі інших правових явищ. В юридичній літературі проблематика ролі судової практики в сучасному правотворчому процесі, по-перше, представлена в контексті результатів наукового дослідження інших суміжних юридичних процесів та явищ, по-друге, розкривається досить неоднозначно та не надає відповіді на питання взаємозв'язків судової практики з іншими явищами. Вказаним і пояснюється актуальність теми цього наукового дослідження. Вважаємо за доцільне в якості самостійних завдань цієї роботи узагальнити стан наукового дослідження ролі судової практики у правотворчості; по-друге, підсумувати особливості ролі судової практики в сучасній правотворчості.

П. О. Гук в своєму дисертаційному дослідженні досить всесторонньо розкрив питання ролі судової практики у правотворчому процесі в державі. Вчений приходить до висновку, що роль судової практики у правотворчості виявляється у її впливі на правотворчість через суддівську політику і від неї на правотворчу політику, визначається послідовністю передачі відповідної інформації. В результаті створюється так звана судово-нормативна матерія, що вироблена судовою практикою, і в подальшому через суддівську політику вона впливає на правотворчу політику і надалі на правотворчість [1, с. 13]. А. І. Дрішлюк зробив спробу узагальнити доктринальне розуміння ролі судової практики та вказує на те, що так званий традиційний підхід визначає в якості ролі судової практики те, що вона відіграє роль фактора, який спрямований не тільки на удосконалення норм законодавства, але й в окремих випадках надає змогу усунути прогалини в праві і в законодавстві. Формою подолання таких прогалин стає конкретне судові рішення. В цьому випадку має місце правостворюючий прецедент (прецедент правостворення і правозастосування) [2, с. 72-75]. Результатами узагальнення судової практики є створення загальних правил, що в свою чергу, формують певний тип поведінки у визначених суб'єктів – суддів, тобто як і який закон та до яких відносин вони будуть застосовувати. Окремі прецедентні рішення були враховані і при підготовці роз'яснень, які, на нашу думку, в більшості випадків виробляються на підставі прецедентів тлумачення і застосування, що допускається вищою судовою інстанцією [3, с. 243-249].

Таким чином ми можемо підсумувати, що вчений характеризує судову практику як таку, що займає окреме місце в системі факторів, які впливають на правотворчість, чим і обумовлена їх роль, яка полягає не тільки в удосконаленні норм законодавства, але й в окремих випадках забезпечує усунення прогалини в праві і в законодавстві.

В свою чергу інший вчений Е. В. Богмацер характеризує роль і місце судової практики в системі факторів правотворчості в залежності від особливостей правової системи. На прикладі Англії, правова система якої має англосаксонський тип, вчений наголошує на особливостях впливу прецедентного права на правоутворення, що зводиться до проблеми взаємодії судового прецеденту і статутного права. Особливості взаємодії судового прецеденту і закону в Англії нерозривно пов'язані з діяльністю парламенту. Таким чином спостерігається взаємозв'язок між діяльністю парламенту та діяльністю судових органів. Статутне право створюється парламентом, а прецедентне право створюється судами на підставі статутного права. При чому суди не можуть впливати на створення статутного права. Таким чином вчений приходить до висновку, що в Англії закони можуть гармонійно функціонувати лише тоді, коли їх значення уточнено судовими рішеннями [4, с. 67-69]. Отже вчений наголошує на тому, що сам правотворчий процес залежить не стільки від діяльності парламенту, скільки від діяльності судів, які здійснюють тлумачення норм статутного права, в подальшому інтегрують його в правову систему країни, а прийняті судові рішення, що не посилаються на судові прецеденти, а просто застосовують закони, носять винятковий характер, тобто набувають прецедентного характеру.

На прикладі судової практики Франції і Німеччини, правові системи яких відносяться до романо-германського типу, вчений приходить до висновку, що будь-яке

нове законодавство, так само як і оновлення вже існуючого, тягне за собою розвиток відповідної судової практики, яка з року в рік узагальнюється і в підсумку утворює комплекс, що є для юристів об'єктом систематизації та критичного аналізу. Тому судова практика виконує правоутворюючу роль, що проявляється тоді, коли закон і регламент містять загальні та неповні норми або коли закон взагалі відсутній. Окрім того судова практика виконує безпосередню правотворчу роль, на так званому загальному рівні, що полягає у тлумаченні закону (тобто у з'ясуванні і роз'ясненні норм права, що є фактично поширення правової інформації на суб'єктів права – *T.P.*) та у поповненні існуючих в законі прогалін (тобто на рівні правозастосування прийняття рішення з тих питань, що не врегульовані на правовому рівні – *T. P.*) [4, с. 70-75].

Таким чином вчений пов'язує роль і місце судової практики в правотворчій діяльності з визнанням або невизнанням судового прецеденту в якості джерела права. В першому випадку, судова практика визначається як особливий процес і результат правотворчості, що займає важливе місце в процесі трансформації норм статутного права шляхом їх тлумачення і застосування у норми прецедентного права. Тим самим судова практика стає як процесом створення права, так і її джерелом. В іншому випадку, роль і місце судової практики характеризується як особливий фактор правотворчості, що здійснює вплив на правотворчу діяльність на кожній стадії правотворчості при ініціюванні розробки проекту нормативно-правового акту, при виявленні об'єктивної необхідності правотворчості, при підготовці проекту, при обговоренні проекту, а також як особливий засіб тлумачення правових норм, що забезпечує належне усвідомлення суб'єктами права змісту правових норм; особливий засіб подолання прогалін у праві, що надає змогу практично вирішити ті життєві ситуації, котрі неналежно врегульовані на правовому рівні, а також прийняття актів конституційного судочинства, що мають відповідний правовий статус та впливають на тлумачення, зміну і відміну положень нормативно-правових актів і договорів.

В результаті такого аналізу судової практики та характеру її впливу на правотворення на прикладі різних правових систем, вчений робить висновок, що судова практика є особливим чинником правотворення, це результат діяльності судових органів (як суб'єктів права), безпосередньо пов'язаний з розвитком правовідносин у процесі формування та реалізації норм права. Вона полягає у виданні актів індивідуального правового регулювання, інтерпретаційних актів та правоположень прецедентного характеру [4, с. 72-73].

Окрім того, правотворча роль судової практики відзначається вченими в аспекті матеріального розуміння судової практики як джерела права. Окрім того, вченими зазначається, що на сьогодні роль судової практики в цілому і як джерела права, зокрема, значно підвищується. Суд, виконуючи свої обов'язки, усуває недоліки, прогаліни та суперечності в законодавстві. У той же час суд просто вимушений створювати право, інакше його діяльність буде не просто неефективною, а призведе до результатів, яких суспільство від нього зовсім не чекає [5, с. 67].

Роль судової практики в правотворчому процесі вченими розкривається з позиції: її здатності вдосконалювати законодавство [6, с. 28-30]; доктринального визнання судової практики (на прикладі роз'яснень Верховного Суду України та Вищого господарського суду України) в якості квазіпрецедентного права, оскільки вони є обов'язковими для нижчих судів і опосередковано обов'язковими для всіх, хто застосовує норми права та для правовідносин, щодо яких узагальнена судова практика [7, с. 74-77]. Окрім того вчений зазначає про те, що на сьогодні спостерігається зростання ролі і значення рішень вищих судових інстанцій; її здатності, по-перше, встановити таке розуміння і тлумачення закону, яке розкриває його зміст і розвиває його положення; по-друге, саме судова практика є вихідною базою для законодавства; по-третє, застосування правових норм на практиці дозволяє з'ясувати, наскільки ефективною і повною є чинна норма, виявити прогаліни,

неточності, протиріччя, що закладені в ній, усунути їх і цим самим удосконалити норму права [8, с. 342].

В юридичній літературі обґрунтовуються і альтернативні погляди вчених про те, що судова практика ніяк не впливає і не повинна впливати на правотворчість, що пояснюється неприпустимістю об'єднання в руках одного суб'єкта правотворчих, правотлумачних і правозастосовних функцій. Такий підхід в цілому суперечить принципу розподілу державної влади, може призвести до узурпації влади та невиправданого розширення меж повноважень. На переконання автора лише закон може бути джерелом судового рішення, а допустити необмежену свободу суддівської правотворчості – означало б підрив сили законодавства [9, с. 63-68]. Відповідно і про ніяку правотворчу роль судової практики мова не має іти, оскільки за судом залишаються лише повноваження в сфері або офіційного право тлумачення, або правозастосування.

Розуміння місця і ролі судової практики в окремих наукових дослідженнях розкривається через розуміння сутності і змісту факторів правотворчості, де мова іде і про судову практику, як одного з ключових факторів правотворчої діяльності. Тому спробуємо узагальнити і проаналізувати ті погляди вчених, що стосуються факторів правотворчості та місця і ролі в них судової практики. В юридичній науці питання факторів правотворчості не є новим. Вже досить тривалий час теорія правотворчості вивчає та аналізує зміст і значення факторів, що впливають на процес розробки і прийняття нормативно-правових актів. Вивчаються об'єктивні умови розвитку суспільних відносин, що є передумовами правотворчості; досліджуються питання щодо значення та рівня впливу факторів правотворчості на весь процес творення права; звертається увага на методологію їх виявлення та повноту аналізу. В юридичній літературі переважно досліджуються фактори правотворчості, які визначаються як основні засади та специфічні соціальні умови, що обумовлюють та впливають на правотворчий процес. Підкреслюється, що фактори правотворчості мають правоутворююче значення та мають бути ретельно вивчені, досліджені та проаналізовані саме на проектній стадії правотворчості [10, с. 38-76]. Виділяючи різновиди факторів правотворчості, до яких вченими віднесені економічні, політичні, соціальні, культурні, зовнішньо-політичні, ідеологічні та інші фактори, наголошується на тому, що особливе місце займають так звані фактори організаційно-вольового характеру, до яких віднесено і факт вольового прийняття правозастосовного рішення, яке в подальшому впливатиме на відповідне творення права. Проте в результаті робиться висновок про те, що сукупність перерахованих факторів формує основу для оптимального та ефективного здійснення правотворчої діяльності, активного творчого, випереджаючого впливу права на суспільні відносини [11, с. 212]. Такий підхід фактично свідчить про те, що судова практика є сукупністю тих вольових судових актів правозастосування, котрі в подальшому впливають на творення права, особливо в контексті подолання колізій, прогалин в праві тощо. Однак тут відкидається ідея про те, що сама судова практика являє собою самостійний процес або результат правотворчості, а їй відводиться лише роль самостійного фактору правотворчості.

В свою чергу Ю. В. Сайфуліна приходять до висновку, що судова практика виступає в якості об'єкту пізнання, що досліджується з метою вироблення тих правових норм, які обумовлені якістю судової практики. Це здійснюється на початкових етапах формування правових норм [12, с. 15-16].

Так само можливо наголосити і на інших поглядах вчених, які вказують на особливе місце судової практики в системі факторів правотворчості. Так серед факторів, які складають передумову законотворчості вченими відносяться: об'єктивні, серед яких виокремлюються економічні, територіальні, екологічні, демографічні, судово-адміністративні; суб'єктивні, до складу яких належать політичні, ідеологічні, соціально-групові, національні, культурологічні, психологічні; забезпечуючі фактори, що поділяються на організаційні, інформаційні та наукові; фактори розвитку, змістом яких є

реальні умови життєдіяльності суспільства, що є рушійною силою вдосконалення рівня життя та функціонування суспільства.

При цьому зазначається, що рівень впливу цих факторів є нерівнозначним, оскільки залежить від багатьох умов соціального характеру [13, с. 158]. В той же час окреме місце надається так званим судово-адміністративним факторам, відповідно до яких судова практика впливає на правотворчість як особлива сукупність рішень судів, які встановлюють переваги та недоліки правового регулювання. Подібну точку зору обґрунтовує і С. В. Бошно, окремо виділяючи організаційно-вольові чинники, до яких віднесено і судову практику. Відповідно до такого підходу судова практика виступає в якості юридичного оформлення державної волі через діяльність судових органів, які в подальшому впливають на видання нормативних актів [14].

На нашу думку, роль судової практики в правотворчій діяльності в науковому плані залежить від розуміння судової практики та правотворчості в цілому. Якщо вести мову про широке розуміння судової практики як про особливе явище, що охоплює в собі діяльність і результат такої діяльності органів судової влади, де органи судової влади наділені правотворчими повноваженнями, то тут слід говорити про правотворчу роль судової практики, яка виступає як в якості процесу правотворчості, так і в якості результату правотворчості, що надає змогу закріпити норми права. Однак такий підхід до характеристики правотворчої ролі судової практики є досить дискусійним, оскільки залежить від статусу судових органів або як міжнародних судових інстанцій, судова практика яких матиме характер правового прецеденту, або як внутрішньодержавних судових органів, де статус судової практики залежатиме від місця судового органу в судовій системі держави, а також від приналежності правової системи держави до відповідного типу (правової сім'ї).

Якщо ж говорити про вузьке наукове розуміння судової практики як явища, що забезпечує тлумачення та/або застосування правових норм, то тут слід розглядати судову практику як таку, що виконує роль фактору правотворчості, впливаючи на зміст і результат правотворчої діяльності.

Так само впливає на розуміння ролі судової практики і наукове розуміння правотворчості. Якщо ми говоримо про правотворчість як про особливу юридичну діяльність по створенню, зміні або припиненню дії норм права, що закріплені у вигляді системи нормативно-правових актів, то в такому випадку судова практика розглядатиметься як об'єкт аналізу щодо виявлення недоліків правового регулювання, які можуть бути усунені правотворчим шляхом. Якщо ж говорити про правотворчість як про діяльність зі створення, зміни або припинення дії форм права, то тут судова практика відіграватиме як основну правотворчу роль щодо здійснення самої правотворчості, так і допоміжну роль щодо впливу на суб'єктів правотворчості, забезпечуючи формування відповідної правотворчої потреби.

Резюмуючи проведений аналіз стану наукового визначення ролі судової практики у правотворчій діяльності, ми прийшли до висновку, що одностайних доктринальних положень по цьому питанню вироблено не було. Проте слід відзначити, що судова практика є особливим правовим явищем, що відіграє ключову роль в процесі здійснення правотворчості як на стадії вияву об'єктивної необхідності зміни правового регулювання, так і на стадіях творення права, впливає на їх зміст і результат. На наше переконання, роль судової практики у правотворчості не може розглядатися виключно в контексті визнання права на правотворчість за органами судочинства або їх позбавлення такого права, оскільки як розуміння судової практики, так і розуміння правотворчості мають складний та багатоаспектний характер, відповідно і розуміння ролі судової практики у правотворчості мають з наукової точки зору розкриватися комплексно, засновуючись на особливостях правового статусу судових органів, статусу судових актів, основ взаємодії органів законодавчої, виконавчої та судової влади, особливостях нормопроектного етапу правотворчості як на національному, так і на міжнародному рівнях.

Засновуючись на особливостях судової практики, приходимо до висновку про те, що доцільно було б узагальнити розуміння ролі судової практики як теоретико-правового явища. Роль судової практики можливо розкрити в межах наступних положень:

1) роль судової практики як засобу виявлення недоліків правового регулювання. Тут слід відзначити, що судова практика є особливою сферою правової діяльності, яка надає змогу узагальнити чинні правові положення, провести з'ясування їх змісту та застосувати їх до конкретних життєвих ситуацій та щодо конкретних осіб. В процесі цієї діяльності судова практика потенційно вже стикається з наявністю певних недоліків чинного законодавства (колізій, прогалин, зарегульованостей тощо), що обумовили спір про право, нечіткість та невизначеність правового регулювання, що потребує відповідного втручання судових органів для тлумачення правової норми та вирішення конкретної життєвої ситуації;

2) роль судової практики як засобу правотворчого подолання прогалин у законодавстві. В даному випадку слід погодитись з думкою вчених про те, що сьогодні судова практика стала своєрідним індикатором життєздатності нормативного акта будь-якого рівня;

3) роль судової практики як засобу узагальнення правотворчого впливу на суспільні відносини. Такий підхід характеризує здатність судової практики забезпечити вироблення єдиних підходів до вирішення подібних (найбільш поширених) судових справ при застосуванні того чи іншого положення нормативно-правового акту. Саме судова практика в аспекті правотворчої діяльності забезпечує встановлення загального правотворчого задуму, який втілений у змісті правових норм, що в подальшому забезпечує створення єдиної (узагальненої) судової практики, яка забезпечує однозначне (однотипне) поширення конкретних правових норм на відповідну сферу суспільних відносин;

4) роль судової практики як засобу створення правотворчих пропозицій щодо вдосконалення положень чинного законодавства. Основним призначенням судової практики є тлумачення норм права та їх застосування до конкретних життєвих випадків та щодо конкретних суб'єктів права. Результати судової практики мають відповідний правовий статус, який забезпечує реальність правового впливу на суб'єктів права;

5) роль судової практики як засобу тлумачення правових норм, що здійснюється шляхом усвідомлення і з'ясування правотворчого задуму, що закладено у змісті положення законодавства, та його роз'яснення суб'єктам права. Фактично судова практика стає тим засобом, який забезпечує компетентне з'ясування і роз'яснення змісту правового положення, в якому закладено відповідну правотворчу ідею, тобто відбувається доведення до відома суб'єктів змісту і сутності норми права. Відповідно можемо підсумувати, що за такого підходу до розуміння судової практики її роль полягає у здатності продовжити правотворення шляхом з'ясування волі правотворця та її доведення до відома інших суб'єктів права;

6) роль судової практики як засобу правотворчого контролю, що забезпечує при розгляді судової справи перевірку чинних норм права на предмет їх відповідності нормам, що закріплені Конституцією, нормам міжнародного права або нормам, встановленим правотворчими актами вищої юридичної сили, а також на предмет відповідності правилам темпоральної та просторової дії правових норм. Результатом такого правотворчого контролю стає не лише правильність вирішення конкретної судової справи, але і створення та обґрунтування відповідного висновку щодо наявності або відсутності колізій правових норм.

Список використаних джерел

1. Гук П. А. Судебный прецедент как источник права: Монография / П. А. Гук. – Пенза, 2004. – 198 с.
2. Дрішлюк А. І. Про визначення місця судового прецеденту в системі джерел цивільного права України / А. І. Дрішлюк // Університетські наукові записки: зб. наук. праць. – 2010. – № 3 (15) – С. 72-75.
3. Дрішлюк А. І. Законодавче закріплення судового прецеденту на прикладі примусового припинення права власності / А. І. Дрішлюк // Наукові записки Острозької академії. Серія „Право”. – 2005. – Вип. 6. –

- С. 243-249.
4. Богмацера Э. В. Правообразовательный процесс и роль в нём судебной практики: Дисс. ... канд. юрид. наук : 12.00.01 / Э. В. Богмацера. – М., 2007. – 206 с.
 5. Жуйков В. Судовий захист прав громадян та юридичних осіб / В. Жуйков. – М.: Норма, 1997. – 195 с.
 6. Кисіль В. Судова практика як чинник розвитку норм та інститутів міжнародного приватного права / В. Кисіль // Вісник ВСУ. – 2001. – № 3. – С. 28-30.
 7. Шевчук С. Порівняльне прецедентне право з прав людини / С. Шевчук. – К.: Реферат, 2002. – 344 с.
 8. Лилак Д. Судочинство і проблеми судової правотворчості / Д. Лилак // Вісник ВСУ. – 2003. – № 3. – С. 63 – 68.
 9. Нашиц А. Правотворчество. Теория и законодательная техника / Под ред. Д. А. Керимова и А. В. Мицкевича, послесловие Д. А. Керимова. – М.: Изд-во “ПРОГРЕСС”, 1974. – 256 с.
 10. Общая теория права: Учебник для юридических вузов / Ю. А. Дмитриев, И. Ф. Казьмин, В. В. Лазарев и др.; Под общ. ред. А. С. Пиголкина. [2-е изд., испр. и доп.]. – М.: Изд-во МГТУ им. Н. Э. Баумана, 1996. – 384 с.
 11. Сайфуліна Ю. В. Правоутворення як форма виникнення і буття права / Ю. В. Сайфуліна // Митна справа. – 2011. – № 2(74). – Ч. 2. – С. 14-18.
 12. Тихомиров Ю. А. Теория закона / Ю. А. Тихомиров. – М.: Наука, 1982. – 257 с.
 13. Бошно С. В. Правоведение [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.be5.biz/pravo/p001/14.htm>

ПЕРСПЕКТИВИ КОНСТИТУЦІЙНОЇ РЕФОРМИ В УКРАЇНІ

Степаненко М.Ю.

(студент юридичного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка)

Ніколаснко Ю.А.

(студент юридичного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка)

Анотація: У статті розглядаються особливості конституційної реформи в Україні та питання державного устрою України. Розглядаються позитивні та негативні риси кожного виду.

Ключові слова: конституційна реформа, федеративна держава, унітарна держава.

Аннотация: В статье рассматриваются особенности конституционной реформы в Украине и вопрос государственного устройства Украины. Рассматриваются положительные и негативные черты каждого вида.

Ключевые слова: конституционная реформа, федеративное государство, унитарное государство.

Stepanenko M. Y., Nikolaenko Y. A. The perspectives of constitutional reform in Ukraine

Ukrainian society faces a big dilemma of constitutional reform. The most important question is about type of state: federal or unitary. Many scientists think that concept of federalization is used today only for cover separatism and to destabilize the situation in Ukraine. It looks obvious that there is no particular nation in the Eastern Ukraine. It is just an ethnographic group of Ukraine nation.

Ukraine is defined as a unitary state by Constitution. Introduction of federal type of state means total reforming of Constitution. That is a very protracted process and must be solution of whole Ukrainian nation but not only of one part.

The bill suggested by President of Ukraine means decentralization. The authority in districts and regions will be rule by prefects. Prefect is representative of state authority in regions.

We need to understand the main meaning and difference between federal and unitary state to analyze the situation entirely. Unitary state – is a polity, where parts of state don't have any features of single state. There are common law system, Constitution and armed forces in unitary state. Second article of Constitutional of Ukraine says, that Ukraine is a unitary state. Comparing with Russian Federation it is worth noting, that there are no parts of state in Ukraine which are separated by national sign. Crimea is one exception.

Federal state – is a polity, where parts of state have some features of single state and possess some political independence (own Constitution, executive and court authorities). Federations are Russian Federation, United States of America, Federal Republic of Germany, United Arabian Emirates, Commonwealth of Australia and so on. Supporters of federal state in Ukraine mark that this type of polity will help improve turnover of facilities and soften political and historical contradiction of Ukrainian citizens. A lot of scientists call federal type of state «a cure for all the conflicts». They describe it like a type that will allow to save variety of traditions and cultures. For instance Russian scientist Hoptareva thinks, that federal state has a big educational potential in its nature. Federal state can act like «creator» of relationships between different social groups and state.